

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Volano g. 2/7, 01516 Vilnius, tel. (8 5) 219 1225/219 1152, faks. (8 5) 261 2077.
 el. p. smmin@smm.lt, http://www.smm.lt. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188603091.
 Atsisk. sąsk. LT30 7300 0100 0245 7205 „Swedbank“, AB, kodas 73000

Savivaldybių administracijų
 direktoriams
 Savivaldybių administracijų
 švietimo padalinių vadovams
 Mokyklų vadovams
 Kopija
 Lietuvos savivaldybių
 asociacijai

2017-06-30 Nr. SR-3013
 I

DĖL PREVCINIŲ PROGRAMŲ ĮGYVENDINIMO MOKYKLOSE

Švietimo ir mokslo ministerija informuoja, kad 2017 m. rugsėjo 1 d. įsigalios Švietimo įstatymo pataisos dėl smurto ir patyčių prevencijos mokyklose (Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 1, 2, 19, 23, 43, 46, 47, 49, 56, 58, 59 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 23¹, 23² straipsniais įstatymas Nr. XII-2685) ir teikia paaiškinimus bei nuomonę dėl praktikoje kylančių klausimų, susijusių su prevencinių programų įgyvendinimu mokyklose.

Švietimo įstatymo pataisose numatyta, kad nuo 2017 m. rugsėjo 1 d. švietimo įstaiga privalo sudaryti sąlygas kiekvienam mokiniui nuolat dalyvauti bent vienoje nuoseklioje, ilgalaikėje socialines ir emocines kompetencijas ugdančioje prevencinėje programoje, apimančioje smurto, alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevenciją, sveikos gyvensenos skatinimą.

Įgyvendindama Švietimo įstatymo pataisas, Švietimo ir mokslo ministerija parengė ir švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 patvirtino Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijas (toliau – Rekomendacijos), kurios mokykloms talkins organizuojant ir vykdant prevencinę veiklą. Pagal Švietimo įstatymo pataisas, švietimo įstaigos vadovas vadovauja Rekomendacijų įgyvendinimui, jas tvirtina. Rekomendacijose pateiktas reagavimo į smurtą ir patyčias algoritmas, akcentuojamas mokyklos vaidmuo priimant konkrečius susitarimus dėl mokinių elgesio normų, mokyklos darbuotojų atsakomybė dėl reagavimo į patyčias, apibrėžti konkretūs žingsniai, kaip kurti pozityvų mikroklimatą mokykloje, numatyta, kaip nuosekliai, per prasmingas socialines veiklas ugdyti mokinių socialines emocines kompetencijas, aktyviai įtraukti tėvus. Švietimo ir mokslo ministerijos Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centras 2017 m. gegužės – birželio mėn. dešimtyje regionų organizavo metodines konsultacijas dėl Rekomendacijų praktinio taikymo, kuriose dalyvavo savivaldybių administracijų švietimo padalinių, pedagoginių psichologinių, švietimo pagalbos tarnybų, pedagogų švietimo centrų atstovai. Tikime, kad šie specialistai padės konsultuoti mokyklas dėl prevencinės veiklos organizavimo ir prevencinių programų diegimo mokyklose.

Švietimo ir mokslo ministerija atkreipia dėmesį į svarbiausius dalykus, ką turėtų atlikti mokykla, rengdamasi vykdyti prevencines programas:

1) susitarti, kokių elgesio taisyklių ir normų turi laikytis kiekvienas mokyklos bendruomenės narys ir šiuos susitarimus fiksuoti mokyklos darbo tvarkos taisyklėse, mokymo sutartyse, darbuotojų pareigybės aprašuose, mokyklos nuostatuose ir kituose mokyklos vidaus tvarkos dokumentuose;

2) įsivertinti mokyklos mikroklimatą, mokinių saugumą, tarpusavio santykius ir identifikuoti problemas. Tai atlikti mokykla gali naudodamasi mokyklos veiklos kokybės vertinimo, standartizuotų testų rezultatais, platforma „IQES online“, kitais turimais duomenis arba naudodama kitus būdus: apklausą, stebėjimą, pokalbius;

3) nustatčius problemas susitarti, kokią konkrečią prevencinę programą pasirinkti įgyvendinti: patyčių prevencijos, psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos, seksualinės prievartos prevencijos, konfliktų valdymo ar kitą programą;

4) pasirinkus prevencinę programą, priimti sprendimą dėl jos įgyvendinimo būdų: integruoti į dalyko(-ų) ugdymo turinį, įgyvendinti per neformaliojo vaikų švietimo veiklas, skirti atskirą laiką programai įgyvendinti, kitu mokyklos pasirinktu būdu. Mokykla prevencinei programai įgyvendinti gali naudoti mokinio ugdymo poreikiams tenkinti, mokymosi pagalbai teikti skirtas pamokas.

Pažymime, kad Alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencijos programa, kurią mokyklos privalo vykdyti nuo 2006 metų, yra viena iš galimybių įgyvendinti Švietimo įstatymo pataisų nuostatą dėl kiekvieno mokinio nuolatinio dalyvavimo bent vienoje nuoseklioje, ilgalaikėje socialines ir emocines kompetencijas ugdančioje prevencinėje programoje.

Mokyklos, kurios sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka yra pripažintos sveikatą stiprinančiomis mokyklomis, vykdo nuosekliai ir ilgalaikę mokyklos bendruomenės sveikatos stiprinimo veiklą, apimančią tokias sveikatos stiprinimo sritis, kaip fizinį aktyvumą, sveiką mitybą, psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevenciją, streso, prievartos, patyčių, užkrečiamų ligų prevenciją – taip pat įgyvendina minėtą Švietimo įstatymo pataisų nuostatą.

Sveikatos ir lytiškumo ugdymo bei rengimo šeimai bendrosios programos, kurią mokyklos pradės įgyvendinti nuo 2017 m. rugsėjo 1 d., turinys ir mokinių pasiekimai atliepia prevencijos tikslus, tačiau šios programos neužtenka pilna apimtimi įgyvendinti Švietimo įstatymo pataisų nuostatų, todėl mokykla papildomai turi pasirinkti vykdyti prevencinę programą.

Teikiame nuomonę dėl neformaliojo vaikų švietimo mokyklų ir formalųjų švietimą papildančio ugdymo mokyklų prievolės įgyvendinti prevencines programas. Atsižvelgiant į tai, kad Švietimo įstatymo pataisose nustatyta, kad vaikas turi dalyvauti *bent vienoje* prevencinėje programoje, Švietimo ir mokslo ministerijos nuomone, pirmenybę sudaryti sąlygas dalyvauti šiose programose turi bendrojo ugdymo mokyklos, kuriose vaikas mokosi pagal privalomojo švietimo programas. Jei vaikas papildomai lanko neformaliojo vaikų švietimo mokyklą, tai jo dalyvavimas prevencinėje programoje jau būtų užtikrintas bendrojo ugdymo mokykloje. Jei vaikas yra vyresnis nei 16 metų, tačiau jis mokosi pagal bendrojo ugdymo programas, jam taip pat turėtų būti sudaryta galimybė dalyvauti toje mokykloje vykdomoje prevencinėje programoje. Neformaliojo vaikų švietimo mokyklos ir formalųjų švietimą papildančio ugdymo mokyklos turi sudaryti galimybes vaikams dalyvauti prevencinėse programose, jei toks poreikis yra. Atsižvelgiant į tai, kad vaikų dalyvavimas neformaliojo vaikų švietimo programose nėra privalomas, pirmenybę vaikams dalyvauti prevencinėse programose turi būti sudaryta bendrojo ugdymo, ikimokyklinio ugdymo mokyklose ar profesinio mokymo įstaigose.

Pažymime, kad Švietimo ir mokslo ministerija sprendžia klausimą dėl mokinio krepšelio lėšų, skirtų mokytojų kvalifikacijai, galimybės panaudoti mokytojų mokymams diegti pasirinktą prevencinę programą.

2017 m. pradėtas įgyvendinti ES projektas „Saugios aplinkos mokykloje kūrimas II“, kuris yra skirtas prevencinių programų finansavimui mokyklose. Šio projekto lėšomis nuo š. m. rugsėjo mėn. bus finansuojamas 14 prevencinių programų įgyvendinimas mokyklose (daugiau informacijos www.sppc.lt). Trejus metus iš eilės nuo mokslo metų pradžios į prevencinių programų vykdymą galės įsitraukti vis naujos mokyklos. Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centras

vykdo prevencinių programų įgyvendinimo paslaugų pirkimus iš programų teisių turėtojų (savininkų). Kai kurių prevencinių programų įgyvendinimo paslaugos jau nupirktos, kitų pirkimo procedūros dar nepasibaigusios, todėl mokyklų atranka dalyvauti prevencinėse programose vykdoma palaipsniui, norinčias dalyvauti prevencinėse programose mokyklas registruoja programų teisių turėtojai (savininkai). Iki 2017 m. rugsėjo mėn. planuojama baigti vykdyti visų prevencinių programų įgyvendinimo paslaugų pirkimus bei patvirtinti mokyklų, dalyvaujančių konkrečiose prevencinės programose, sąrašus. Šiuo metu jau yra atrinktos 65 mokyklos dalyvauti Olweus patyčių prevencijos programoje, 17 mokyklų – psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos programoje „Savu keliu“. Š. m. gegužės mėn. buvo galima teikti paraiškas VŠĮ „Vaiko labui“ dalyvauti programose „Zipio draugai“ ir „Obuolio draugai“, kai kuriems regionams pratęstas paraiškų priėmimas, o sutartys su mokyklomis bus pasirašytos iki mokslo metų pradžios (daugiau informacijos www.vaikolabui.lt).

Kadangi mokyklų, norinčių vykdyti prevencines programas, skaičius viršija projekte numatytas galimybes, planuojama skirti papildomą finansavimą, didinti mokyklų skaičių ir prevencinių programų pasirinkimo įvairovę (sudaryti galimybę rinktis iš didesnio programų skaičiaus).

Atkreipiame dėmesį, kad nemaža dalis mokyklų jau yra apmokytos įgyvendinti vieną ar kitą prevencinę programą, todėl šios mokyklos gali tęsti programos įgyvendinimą ir joms nėra būtina mokyti diegti naują programą.

Džiaugiamės, kad kai kurios savivaldybės iš savo biudžeto skiria lėšų mokykloms diegti prevencines programas, organizuoja ir finansuoja mokyklų vadovų mokymus, tokiu būdu formuoja gerąją praktiką ir rūpinasi prevencinės veiklos įgyvendinimu. Skatiname kuo daugiau savivaldybių įsitraukti į šį procesą.

Visa aktuali informacija smurto ir patyčių prevencijos srityje skelbiama ir nuolat atnaujinama Švietimo ir mokslo ministerijos interneto svetainėje, skiltyje „Švietimas“, „Smurto ir patyčių prevencija“.

Iškilius klausimams dėl dalyvavimo prevencinių programų įgyvendinime, finansavimo, Rekomendacijų taikymo, prevencinės veiklos mokykloje organizavimo prašome kreiptis į Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centro Psichologijos skyrių, atsakingas asmuo – Kristina Ignatavičienė (tel. 8 52305376).

Prašome šią informaciją perduoti mokyklų vadovams.

Švietimo ir mokslo viceministras

Gražvydas Kazakevičius